

МЕЃУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Член 3

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство се определува како надлежен орган на државната управа што ќе се грижи за извршување на Спогодбата од членот 1 од овој закон.

Член 4

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.

L I G J

PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES PËR BASHKËPUNIM NË FUSHËN E VETERINARISË, TË SIGURISË SË USHQIMIT DHE TË USHQIMIT TË KAFSHËVE DHE NË FUSHËN FITOSANITARE NË BALLKANIN PERËNDIMOR

Neni 1

Ratifikohet Marrëveshja për bashkëpunim në fushën e veterinarisë, të sigurisë së ushqimit dhe të ushqimit të kafshëve dhe në fushën fitosanitare në Ballkanin Perëndimor, e lidhur në Tiranë më 21 dhjetor 2021.

Neni 2

Teksti i marrëveshjes sipas nenit 1 të këtij ligji në origjinal në gjuhën angleze dhe në përkthim në gjuhën maqedonase, është siç vijon:

Neni 3

Ministria e Bujqësisë, e Pylltarisë dhe e Ekonomisë së Ujërave caktohet si organ kompetent i administratës shtetërore që do të kujdeset për zbatimin e marrëveshjes së nenit 1 të këtij ligji.

Neni 4

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga shpallja në Gazetën Zyrtare të Republikës së Maqedonisë së Veriut.

20.

Врз основа на членот 75, ставови 1 и 2 од Уставот на Република Северна Македонија, претседателот на Република Северна Македонија и претседателот на Собранието на Република Северна Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ПРОТОКОЛОТ ЗА ВОДА И ЗДРАВЈЕ НА КОНВЕНЦИЈАТА ОД 1992 ГОДИНА ЗА ЗАШТИТА И КОРИСТЕЊЕ НА ПРЕКУГРАНИЧНИТЕ ВОДОТЕЦИ И МЕЃУНАРОДНИ ЕЗЕРА

Се прогласува Законот за ратификација на Протоколот за вода и здравје на Конвенцијата од 1992 година за заштита и користење на прекуграничните водотеци и меѓународни езера, што Собранието на Република Северна Македонија го донесе на седницата одржана на 18 јули 2023 година.

Бр. 08-3780/1
18 јули 2023 година
Скопје

Претседател на Република
Северна Македонија,
Стево Пендаровски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Северна Македонија,
м-р Talat Xhaferi, с.р.

З А К О Н

ЗА РАТИФИКАЦИЈА НА ПРОТОКОЛОТ ЗА ВОДА И ЗДРАВЈЕ НА КОНВЕНЦИЈАТА ОД 1992 ГОДИНА ЗА ЗАШТИТА И КОРИСТЕЊЕ НА ПРЕКУГРАНИЧНИТЕ ВОДОТЕЦИ И МЕЃУНАРОДНИ ЕЗЕРА

Член 1

Се ратификува Протоколот за вода и здравје на Конвенцијата од 1992 година за заштита и користење на прекуграничните водотеци и меѓународни езера, потпишан во Лондон на 17 јуни 1999 година.

Член 2

Протоколот од членот 1 од овој закон, во оригинал на англиски јазик и во превод на македонски јазик, гласи:

**UNITED
NATIONS**

E

**Economic and Social
Council**

Distr.
GENERAL

MP.WAT/2000/1
EUR/ICF/EHCO 020205/8Fin

18 October 1999

ORIGINAL : ENGLISH

ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE

**WORLD HEALTH ORGANIZATION'S REGIONAL
OFFICE FOR EUROPE**

**MEETING OF THE PARTIES TO THE CONVENTION
ON THE PROTECTION AND USE OF TRANSBOUNDARY
WATERCOURSES AND INTERNATIONAL LAKES**

**Second meeting,
The Hague, Netherlands, 23-25 March 2000**

**Protocol on Water and Health
to the 1992 Convention on the Protection and Use of Transboundary
Watercourses and International Lakes,
done in London, on 17 June 1999**

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin
page 2

PROTOCOL ON WATER AND HEALTH
TO THE 1992 CONVENTION ON THE PROTECTION AND USE
OF TRANSBOUNDARY WATERCOURSES AND INTERNATIONAL LAKES

The Parties to this Protocol,

Mindful that water is essential to sustain life and that the availability of water in quantities, and of a quality, sufficient to meet basic human needs is a prerequisite both for improved health and for sustainable development,

Acknowledging the benefits to human health and well-being that accrue from wholesome and clean water and a harmonious and properly functioning water environment,

Aware that surface waters and groundwater are renewable resources with a limited capacity to recover from adverse impacts from human activities on their quantity and quality, that any failure to respect those limits may result in adverse effects, in both the short and long terms, on the health and well-being of those who rely on those resources and their quality, and that in consequence sustainable management of the hydrological cycle is essential for both meeting human needs and protecting the environment,

Aware also of the consequences for public health of shortfalls of water in the quantities, and of the quality, sufficient to meet basic human needs, and of the serious effects of such shortfalls, in particular on the vulnerable, the disadvantaged and the socially excluded,

Conscious that the prevention, control and reduction of water-related disease are important and urgent tasks which can only be satisfactorily discharged by enhanced cooperation at all levels and among all sectors, both within countries and between States,

Conscious also that surveillance of water-related disease and the establishment of early-warning systems and response systems are important aspects of the prevention, control and reduction of water-related disease,

Basing themselves upon the conclusions of the United Nations Conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, 1992), in particular the Rio Declaration on Environment and Development and Agenda 21, as well as upon the programme for the further implementation of Agenda 21 (New York, 1997) and the consequent decision of the Commission on Sustainable Development on the sustainable management of freshwater (New York, 1998),

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 3

Deriving inspiration from the relevant provisions of the 1992 Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes and emphasizing the need both to encourage more widespread application of those provisions and to complement that Convention with further measures to strengthen the protection of public health,

Taking note of the 1991 Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, the 1992 Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents, the 1997 United Nations Convention on the Law of the Non-Navigational Uses of International Watercourses and the 1998 Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice in Environmental Matters,

Further taking note of the pertinent principles, targets and recommendations of the 1989 European Charter on Environment and Health, the 1994 Helsinki Declaration on Environment and Health, and the Ministerial declarations, recommendations and resolutions of the "Environment for Europe" process,

Recognizing the sound basis and relevance of other environmental initiatives, instruments and processes in Europe, as well as the preparation and implementation of National Environment and Health Action Plans and of National Environment Action Plans,

Commending the efforts already undertaken by the United Nations Economic Commission for Europe and the Regional Office for Europe of the World Health Organization to strengthen bilateral and multilateral cooperation for the prevention, control and reduction of water-related disease,

Encouraged by the many examples of positive achievements by the States members of the United Nations Economic Commission for Europe and the States members of the Regional Committee for Europe of the World Health Organization in abating pollution and in maintaining and restoring water environments capable of supporting human health and well-being,

Have agreed as follows:

Article 1

OBJECTIVE

The objective of this Protocol is to promote at all appropriate levels, nationally as well as in transboundary and international contexts, the protection of human health and well-being, both individual and collective, within a framework of sustainable development, through improving water management, including the protection of water ecosystems, and through preventing, controlling and reducing water-related disease.

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 4

Article 2

DEFINITIONS

For the purposes of this Protocol,

1. "Water-related disease" means any significant adverse effects on human health, such as death, disability, illness or disorders, caused directly or indirectly by the condition, or changes in the quantity or quality, of any waters;
2. "Drinking water" means water which is used, or intended to be available for use, by humans for drinking, cooking, food preparation, personal hygiene or similar purposes;
3. "Groundwater" means all water which is below the surface of the ground in the saturation zone and in direct contact with the ground or subsoil;
4. "Enclosed waters" means artificially created water bodies separated from surface freshwater or coastal water, whether within or outside a building;
5. "Transboundary waters" means any surface or ground waters which mark, cross or are located on boundaries between two or more States; wherever transboundary waters flow directly into the sea, these transboundary waters end at a straight line across their respective mouths between points on the low-water line of their banks;
6. "Transboundary effects of water-related disease" means any significant adverse effects on human health, such as death, disability, illness or disorders, in an area under the jurisdiction of one Party, caused directly or indirectly by the condition, or changes in the quantity or quality, of waters in an area under the jurisdiction of another Party, whether or not such effects constitute a transboundary impact;
7. "Transboundary impact" means any significant adverse effect on the environment resulting from a change in the conditions of transboundary waters caused by a human activity, the physical origin of which is situated wholly or in part within an area under the jurisdiction of a Party to the Convention, within an area under the jurisdiction of another Party to the Convention. Such effects on the environment include effects on human health and safety, flora, fauna, soil, air, water, climate, landscape, and historical monuments or other physical structures or the interaction among these factors; they also include effects on the cultural heritage or socio-economic conditions resulting from alterations to those factors;
8. "Sanitation" means the collection, transport, treatment and disposal or reuse of human excreta or domestic waste water, whether through collective systems or by installations serving a single household or undertaking;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 5

9. "Collective system" means:

(a) A system for the supply of drinking water to a number of households or undertakings; and/or

(b) A system for the provision of sanitation which serves a number of households or undertakings and, where appropriate, also provides for the collection, transport, treatment and disposal or reuse of industrial waste water,

whether provided by a body in the public sector, an undertaking in the private sector or by a partnership between the two sectors;

10. "Water-management plan" means a plan for the development, management, protection and/or use of the water within a territorial area or groundwater aquifer, including the protection of the associated ecosystems;

11. "The public" means one or more natural or legal persons, and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organizations or groups;

12. "Public authority" means:

(a) Government at national, regional and other levels;

(b) Natural or legal persons performing public administrative functions under national law, including specific duties, activities or services in relation to the environment, public health, sanitation, water management or water supply;

(c) Any other natural or legal persons having public responsibilities or functions, or providing public services, under the control of a body or person falling within subparagraphs (a) or (b) above;

(d) The institutions of any regional economic integration organization referred to in article 21 which is a Party.

This definition does not include bodies or institutions acting in a judicial or legislative capacity;

13. "Local" refers to all relevant levels of territorial unit below the level of the State;

14. "Convention" means the Convention on the Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, done at Helsinki on 17 March 1992;

15. "Meeting of the Parties to the Convention" means the body established by the Parties to the Convention in accordance with its article 17;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 6

16. "Party" means, unless the text otherwise indicates, a State or a regional economic integration organization referred to in article 21 which has consented to be bound by this Protocol and for which this Protocol is in force;

17. "Meeting of the Parties" means the body established by the Parties in accordance with article 16.

Article 3

SCOPE

The provisions of this Protocol shall apply to:

- (a) Surface freshwater;
- (b) Groundwater;
- (c) Estuaries;
- (d) Coastal waters which are used for recreation or for the production of fish by aquaculture or for the production or harvesting of shellfish;
- (e) Enclosed waters generally available for bathing;
- (f) Water in the course of abstraction, transport, treatment or supply;
- (g) Waste water throughout the course of collection, transport, treatment and discharge or reuse.

Article 4

GENERAL PROVISIONS

1. The Parties shall take all appropriate measures to prevent, control and reduce water-related disease within a framework of integrated water-management systems aimed at sustainable use of water resources, ambient water quality which does not endanger human health, and protection of water ecosystems.

2. The Parties shall, in particular, take all appropriate measures for the purpose of ensuring:

- (a) Adequate supplies of wholesome drinking water which is free from any micro-organisms, parasites and substances which, owing to their numbers or concentration, constitute a potential danger to human health. This shall include the protection of water resources which are used as sources of drinking water, treatment of water and the establishment, improvement and maintenance of collective systems;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin
page 7

(b) Adequate sanitation of a standard which sufficiently protects human health and the environment. This shall in particular be done through the establishment, improvement and maintenance of collective systems;

(c) Effective protection of water resources used as sources of drinking water, and their related water ecosystems, from pollution from other causes, including agriculture, industry and other discharges and emissions of hazardous substances. This shall aim at the effective reduction and elimination of discharges and emissions of substances judged to be hazardous to human health and water ecosystems;

(d) Sufficient safeguards for human health against water-related disease arising from the use of water for recreational purposes, from the use of water for aquaculture, from the water in which shellfish are produced or from which they are harvested, from the use of waste water for irrigation or from the use of sewage sludge in agriculture or aquaculture;

(e) Effective systems for monitoring situations likely to result in outbreaks or incidents of water-related disease and for responding to such outbreaks and incidents and to the risk of them.

3. Subsequent references in this Protocol to "drinking water" and "sanitation" are to drinking water and sanitation that are required to meet the requirements of paragraph 2 of this article.

4. The Parties shall base all such measures upon an assessment of any proposed measure in respect of all its implications, including the benefits, disadvantages and costs, for:

- (a) Human health;
- (b) Water resources; and
- (c) Sustainable development,

which takes account of the differing new impacts of any proposed measure on the different environmental mediums.

5. The Parties shall take all appropriate action to create legal, administrative and economic frameworks which are stable and enabling and within which the public, private and voluntary sectors can each make its contribution to improving water management for the purpose of preventing, controlling and reducing water-related disease.

6. The Parties shall require public authorities which are considering taking action, or approving the taking by others of action, that may have a significant impact on the environment of any waters within the scope of this Protocol to take due account of any potential impact of that action on public health.

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 8

7. Where a Party is a Party to the Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, compliance by public authorities of that Party with the requirements of that Convention in relation to a proposed action shall satisfy the requirement under paragraph 6 of this article in respect of that action.

8. The provisions of this Protocol shall not affect the rights of Parties to maintain, adopt or implement more stringent measures than those set down in this Protocol.

9. The provisions of this Protocol shall not affect the rights and obligations of any Party to this Protocol deriving from the Convention or any other existing international agreement, except where the requirements under this Protocol are more stringent than the corresponding requirements under the Convention or that other existing international agreement.

Article 5

PRINCIPLES AND APPROACHES

In taking measures to implement this Protocol, the Parties shall be guided in particular by the following principles and approaches:

(a) The precautionary principle, by virtue of which action to prevent, control or reduce water-related disease shall not be postponed on the ground that scientific research has not fully proved a causal link between the factor at which such action is aimed, on the one hand, and the potential contribution of that factor to the prevalence of water-related disease and/or transboundary impacts, on the other hand;

(b) The polluter-pays principle, by virtue of which costs of pollution prevention, control and reduction shall be borne by the polluter;

(c) States have, in accordance with the Charter of the United Nations and the principles of international law, the sovereign right to exploit their own resources pursuant to their own environmental and developmental policies, and the responsibility to ensure that activities within their jurisdiction or control do not cause damage to the environment of other States or of areas beyond the limits of national jurisdiction;

(d) Water resources shall be managed so that the needs of the present generation are met without compromising the ability of future generations to meet their own needs;

(e) Preventive action should be taken to avoid outbreaks and incidents of water-related disease and to protect water resources used as sources of drinking water because such action addresses the harm more efficiently and can be more cost-effective than remedial action;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 9

- (f) Action to manage water resources should be taken at the lowest appropriate administrative level;
- (g) Water has social, economic and environmental values and should therefore be managed so as to realize the most acceptable and sustainable combination of those values;
- (h) Efficient use of water should be promoted through economic instruments and awareness-building;
- (i) Access to information and public participation in decision-making concerning water and health are needed, *inter alia*, in order to enhance the quality and the implementation of the decisions, to build public awareness of issues, to give the public the opportunity to express its concerns and to enable public authorities to take due account of such concerns. Such access and participation should be supplemented by appropriate access to judicial and administrative review of relevant decisions;
- (j) Water resources should, as far as possible, be managed in an integrated manner on the basis of catchment areas, with the aims of linking social and economic development to the protection of natural ecosystems and of relating water-resource management to regulatory measures concerning other environmental mediums. Such an integrated approach should apply across the whole of a catchment area, whether transboundary or not, including its associated coastal waters, the whole of a groundwater aquifer or the relevant parts of such a catchment area or groundwater aquifer;
- (k) Special consideration should be given to the protection of people who are particularly vulnerable to water-related disease;
- (l) Equitable access to water, adequate in terms both of quantity and of quality, should be provided for all members of the population, especially those who suffer a disadvantage or social exclusion;
- (m) As a counterpart to their rights and entitlements to water under private law and public law, natural and legal persons and institutions, whether in the public sector or the private sector, should contribute to the protection of the water environment and the conservation of water resources; and
- (n) In implementing this Protocol, due account should be given to local problems, needs and knowledge.

Article 6

TARGETS AND TARGET DATES

1. In order to achieve the objective of this Protocol, the Parties shall pursue the aims of:

MP.WAT/2000/1
EUR/ICE/ENCO 020205/8Fin
page 10

- (a) Access to drinking water for everyone;
- (b) Provision of sanitation for everyone

within a framework of integrated water-management systems aimed at sustainable use of water resources, ambient water quality which does not endanger human health, and protection of water ecosystems.

2. For these purposes, the Parties shall each establish and publish national and/or local targets for the standards and levels of performance that need to be achieved or maintained for a high level of protection against water-related disease. These targets shall be periodically revised. In doing all this, they shall make appropriate practical and/or other provisions for public participation, within a transparent and fair framework, and shall ensure that due account is taken of the outcome of the public participation. Except where national or local circumstances make them irrelevant for preventing, controlling and reducing water-related disease, the targets shall cover, inter alia:

(a) The quality of the drinking water supplied, taking into account the Guidelines for drinking-water quality of the World Health Organization;

(b) The reduction of the scale of outbreaks and incidents of water-related disease;

(c) The area of territory, or the population sizes or proportions, which should be served by collective systems for the supply of drinking water or where the supply of drinking water by other means should be improved;

(d) The area of territory, or the population sizes or proportions, which should be served by collective systems of sanitation or where sanitation by other means should be improved;

(e) The levels of performance to be achieved by such collective systems and by such other means of water supply and sanitation respectively;

(f) The application of recognized good practice to the management of water supply and sanitation, including the protection of waters used as sources for drinking water;

(g) The occurrence of discharges of:

(i) Untreated waste water; and

(ii) Untreated storm water overflows

from waste-water collection systems to waters within the scope of this Protocol;

(h) The quality of discharges of waste water from waste-water treatment installations to waters within the scope of this Protocol;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 11

(i) The disposal or reuse of sewage sludge from collective systems of sanitation or other sanitation installations and the quality of waste water used for irrigation purposes, taking into account the Guidelines for the safe use of waste water and excreta in agriculture and aquaculture of the World Health Organization and the United Nations Environment Programme;

(j) The quality of waters which are used as sources for drinking water, which are generally used for bathing or which are used for aquaculture or for the production or harvesting of shellfish;

(k) The application of recognized good practice to the management of enclosed waters generally available for bathing;

(l) The identification and remediation of particularly contaminated sites which adversely affect waters within the scope of this Protocol or are likely to do so and which thus threaten to give rise to water-related disease;

(m) The effectiveness of systems for the management, development, protection and use of water resources, including the application of recognized good practice to the control of pollution from sources of all kinds;

(n) The frequency of the publication of information on the quality of the drinking water supplied and of other waters relevant to the targets in this paragraph in the intervals between the publication of information under article 7, paragraph 2.

3. Within two years of becoming a Party, each Party shall establish and publish targets referred to in paragraph 2 of this article, and target dates for achieving them.

4. Where a long process of implementation is foreseen for the achievement of a target, intermediate or phased targets shall be set.

5. In order to promote the achievement of the targets referred to in paragraph 2 of this article, the Parties shall each:

(a) Establish national or local arrangements for coordination between their competent authorities;

(b) Develop water-management plans in transboundary, national and/or local contexts, preferably on the basis of catchment areas or groundwater aquifers. In doing so, they shall make appropriate practical and/or other provisions for public participation, within a transparent and fair framework, and shall ensure that due account is taken of the outcome of the public participation. Such plans may be incorporated in other relevant plans, programmes or documents which are being drawn up for other purposes, provided that they enable the public to see clearly the proposals for achieving the targets referred to in this article and the respective target dates;

(c) Establish and maintain a legal and institutional framework for monitoring and enforcing standards for the quality of drinking water;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 12

(d) Establish and maintain arrangements, including, where appropriate, legal and institutional arrangements, for monitoring, promoting the achievement of and, where necessary, enforcing the other standards and levels of performance for which targets referred to in paragraph 2 of this article are set.

Article 7

REVIEW AND ASSESSMENT OF PROGRESS

1. The Parties shall each collect and evaluate data on:
 - (a) Their progress towards the achievement of the targets referred to in article 6, paragraph 2;
 - (b) Indicators that are designed to show how far that progress has contributed towards preventing, controlling or reducing water-related disease.
2. The Parties shall each publish periodically the results of this collection and evaluation of data. The frequency of such publication shall be established by the Meeting of the Parties.
3. The Parties shall each ensure that the results of water and effluent sampling carried out for the purpose of this collection of data are available to the public.
4. On the basis of this collection and evaluation of data, each Party shall review periodically the progress made in achieving the targets referred to in article 6, paragraph 2, and publish an assessment of that progress. The frequency of such reviews shall be established by the Meeting of the Parties. Without prejudice to the possibility of more frequent reviews under article 6, paragraph 2, reviews under this paragraph shall include a review of the targets referred to in article 6, paragraph 2, with a view to improving the targets in the light of scientific and technical knowledge.
5. Each Party shall provide to the secretariat referred to in article 17, for circulation to the other Parties, a summary report of the data collected and evaluated and the assessment of the progress achieved. Such reports shall be in accordance with guidelines established by the Meeting of the Parties. These guidelines shall provide that the Parties can use for this purpose reports covering the relevant information produced for other international forums.
6. The Meeting of the Parties shall evaluate progress in implementing this Protocol on the basis of such summary reports.

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EHC0 020205/8Fin
page 13

Article 8

RESPONSE SYSTEMS

1. The Parties shall each, as appropriate, ensure that:
 - (a) Comprehensive national and/or local surveillance and early-warning systems are established, improved or maintained which will:
 - (i) Identify outbreaks or incidents of water-related disease or significant threats of such outbreaks or incidents, including those resulting from water-pollution incidents or extreme weather events;
 - (ii) Give prompt and clear notification to the relevant public authorities about such outbreaks, incidents or threats;
 - (iii) In the event of any imminent threat to public health from water-related disease, disseminate to members of the public who may be affected all information that is held by a public authority and that could help the public to prevent or mitigate harm;
 - (iv) Make recommendations to the relevant public authorities and, where appropriate, to the public about preventive and remedial actions;
 - (b) Comprehensive national and local contingency plans for responses to such outbreaks, incidents and risks are properly prepared in due time;
 - (c) The relevant public authorities have the necessary capacity to respond to such outbreaks, incidents or risks in accordance with the relevant contingency plan.
2. Surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities in relation to water-related disease may be combined with those in relation to other matters.
3. Within three years of becoming a Party, each Party shall have established the surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities referred to in paragraph 1 of this article.

Article 9

PUBLIC AWARENESS, EDUCATION, TRAINING, RESEARCH AND DEVELOPMENT AND INFORMATION

1. The Parties shall take steps designed to enhance the awareness of all sectors of the public regarding:

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 14

(a) The importance of, and the relationship between, water management and public health;

(b) The rights and entitlements to water and corresponding obligations under private and public law of natural and legal persons and institutions, whether in the public sector or the private sector, as well as their moral obligations to contribute to the protection of the water environment and the conservation of water resources.

2. The Parties shall promote:

(a) Understanding of the public-health aspects of their work by those responsible for water management, water supply and sanitation; and

(b) Understanding of the basic principles of water management, water supply and sanitation by those responsible for public health.

3. The Parties shall encourage the education and training of the professional and technical staff who are needed for managing water resources and for operating systems of water supply and sanitation, and encourage the updating and improvement of their knowledge and skills. This education and training shall include relevant aspects of public health.

4. The Parties shall encourage:

(a) Research into, and development of, cost-effective means and techniques for the prevention, control and reduction of water-related disease;

(b) Development of integrated information systems to handle information about long-term trends, current concerns and past problems and successful solutions to them in the field of water and health, and provision of such information to competent authorities.

Article 10

PUBLIC INFORMATION

1. As a complement to the requirements of this Protocol for Parties to publish specific information or documents, each Party shall take steps within the framework of its legislation to make available to the public such information as is held by public authorities and is reasonably needed to inform public discussion of:

(a) The establishment of targets and of target dates for their achievement and the development of water-management plans in accordance with article 6;

(b) The establishment, improvement or maintenance of surveillance and early-warning systems and contingency plans in accordance with article 8;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin
page 15

(c) The promotion of public awareness, education, training, research, development and information in accordance with article 9.

2. Each Party shall ensure that public authorities, in response to a request for other information relevant to the implementation of this Protocol, make such information available within a reasonable time to the public, within the framework of national legislation.

3. The Parties shall ensure that information referred to in article 7, paragraph 4, and paragraph 1 of this article shall be available to the public at all reasonable times for inspection free of charge, and shall provide members of the public with reasonable facilities for obtaining from the Parties, on payment of reasonable charges, copies of such information.

4. Nothing in this Protocol shall require a public authority to publish information or make information available to the public if:

(a) The public authority does not hold the information;

(b) The request for the information is manifestly unreasonable or formulated in too general a manner; or

(c) The information concerns material in the course of completion or concerns internal communications of public authorities where such an exemption is provided for in national law or customary practice, taking into account the public interest served by disclosure.

5. Nothing in this Protocol shall require a public authority to publish information or make information available to the public if disclosure of the information would adversely affect:

(a) The confidentiality of the proceedings of public authorities, where such confidentiality is provided for under national law;

(b) International relations, national defence or public security;

(c) The course of justice, the ability of a person to receive a fair trial or the ability of a public authority to conduct an enquiry of a criminal or disciplinary nature;

(d) The confidentiality of commercial or industrial information, where such confidentiality is protected by law in order to protect a legitimate economic interest. Within this framework, information on emissions and discharges which are relevant for the protection of the environment shall be disclosed;

(e) Intellectual property rights;

(f) The confidentiality of personal data and/or files relating to a natural person where that person has not consented to the disclosure of the

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 16

information to the public, where such confidentiality is provided for in national law;

(g) The interests of a third party which has supplied the information requested without that party being under, or being capable of being put under, a legal obligation to do so, and where that party does not consent to the release of the material; or

(h) The environment to which the information relates, such as the breeding sites of rare species.

These grounds for not disclosing information shall be interpreted in a restrictive way, taking into account the public interest served by disclosure and taking into account whether the information relates to emissions and discharges into the environment.

Article 11

INTERNATIONAL COOPERATION

The Parties shall cooperate and, as appropriate, assist each other:

(a) In international actions in support of the objectives of this Protocol;

(b) On request, in implementing national and local plans in pursuance of this Protocol.

Article 12

JOINT AND COORDINATED INTERNATIONAL ACTION

In pursuance of article 11, subparagraph (a), the Parties shall promote cooperation in international action relating to:

(a) The development of commonly agreed targets for matters referred to in article 6, paragraph 2;

(b) The development of indicators for the purposes of article 7, paragraph 1 (b), to show how far action on water-related disease has been successful in preventing, controlling and reducing such disease;

(c) The establishment of joint or coordinated systems for surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities as part of, or to complement, the national systems maintained in accordance with article 8 for the purpose of responding to outbreaks and incidents of water-related disease and significant threats of such outbreaks and incidents, especially from water-pollution incidents or extreme weather events;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin
page 17

(d) Mutual assistance in responding to outbreaks and incidents of water-related disease and significant threats of such outbreaks and incidents, especially from water-pollution incidents or extreme weather events;

(e) The development of integrated information systems and databases, exchange of information and sharing of technical and legal knowledge and experience;

(f) The prompt and clear notification by the competent authorities of one Party to the corresponding authorities of other Parties which may be affected of:

(i) Outbreaks and incidents of water-related disease, and

(ii) Significant threats of such outbreaks and incidents

which have been identified;

(g) The exchange of information on effective means of disseminating to the public information about water-related disease.

Article 13

COOPERATION IN RELATION TO TRANSBOUNDARY WATERS

1. Where any Parties border the same transboundary waters, as a complement to their other obligations under articles 11 and 12, they shall cooperate and, as appropriate, assist each other to prevent, control and reduce transboundary effects of water-related disease. In particular, they shall:

(a) Exchange information and share knowledge about the transboundary waters and the problems and risks which they present with the other Parties bordering the same waters;

(b) Endeavour to establish with the other Parties bordering the same transboundary waters joint or coordinated water-management plans in accordance with article 6, paragraph 5(b), and surveillance and early-warning systems and contingency plans in accordance with article 8, paragraph 1, for the purpose of responding to outbreaks and incidents of water-related disease and significant threats of such outbreaks and incidents, especially from water-pollution incidents or extreme weather events;

(c) On the basis of equality and reciprocity, adapt their agreements and other arrangements regarding their transboundary waters in order to eliminate any contradictions with the basic principles of this Protocol and to define their mutual relations and conduct regarding the aims of this Protocol;

(d) Consult each other, at the request of any one of them, on the significance of any adverse effect on human health which may constitute a water-related disease.

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EMCO 020205/8Fin
page 18

2. Where the Parties concerned are Parties to the Convention, the cooperation and assistance in respect of any transboundary effects of water-related disease which are transboundary impacts shall take place in accordance with the provisions of the Convention.

Article 14

INTERNATIONAL SUPPORT FOR NATIONAL ACTION

When cooperating and assisting each other in the implementation of national and local plans in pursuance of article 11, subparagraph (b), the Parties shall, in particular, consider how they can best help to promote:

- (a) Preparation of water-management plans in transboundary, national and/or local contexts and of schemes for improving water supply and sanitation;
- (b) Improved formulation of projects, especially infrastructure projects, in pursuance of such plans and schemes, in order to facilitate access to sources of finance;
- (c) Effective execution of such projects;
- (d) Establishment of systems for surveillance and early-warning systems, contingency plans and response capacities in relation to water-related disease;
- (e) Preparation of legislation needed to support the implementation of this Protocol;
- (f) Education and training of key professional and technical staff;
- (g) Research into, and development of, cost-effective means and techniques for preventing, controlling and reducing water-related disease;
- (h) Operation of effective networks to monitor and assess the provision and quality of water-related services, and development of integrated information systems and databases;
- (i) Achievement of quality assurance for monitoring activities, including inter-laboratory comparability.

Article 15

REVIEW OF COMPLIANCE

The Parties shall review the compliance of the Parties with the provisions of this Protocol on the basis of the reviews and assessments referred to in article 7. Multilateral arrangements of a non-confrontational,

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin
page 19

non-judicial and consultative nature for reviewing compliance shall be established by the Parties at their first meeting. These arrangements shall allow for appropriate public involvement.

Article 16

MEETING OF THE PARTIES

1. The first meeting of the Parties shall be convened no later than eighteen months after the date of the entry into force of this Protocol. Thereafter, ordinary meetings shall be held at regular intervals to be determined by the Parties, but at least every three years, except in so far as other arrangements are necessary to achieve the aims of paragraph 2 of this article. The Parties shall hold an extraordinary meeting if they so decide in the course of an ordinary meeting or at the written request of any Party, provided that, within six months of it being communicated to all Parties, the said request is supported by at least one third of the Parties.

2. Where possible, ordinary meetings of the Parties shall be held in conjunction with the meetings of the Parties to the Convention.

3. At their meetings, the Parties shall keep under continuous review the implementation of this Protocol, and, with this purpose in mind, shall:

(a) Review the policies for and methodological approaches to the prevention, control and reduction of water-related disease, promote their convergence, and strengthen transboundary and international cooperation in accordance with articles 11, 12, 13 and 14;

(b) Evaluate progress in implementing this Protocol on the basis of information provided by the Parties in accordance with guidelines established by the Meeting of the Parties. Such guidelines shall avoid duplication of effort in reporting requirements;

(c) Be kept informed on progress made in the implementation of the Convention;

(d) Exchange information with the Meeting of the Parties to the Convention, and consider the possibilities for joint action with it;

(e) Seek, where appropriate, the services of relevant bodies of the Economic Commission for Europe and of the Regional Committee for Europe of the World Health Organization;

(f) Establish the modalities for the participation of other competent international governmental and non-governmental bodies in all meetings and other activities pertinent to the achievement of the purposes of this Protocol;

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 20

(g) Consider the need for further provisions on access to information, public participation in decision-making and public access to judicial and administrative review of decisions within the scope of this Protocol, in the light of experience gained on these matters in other international forums;

(h) Establish a programme of work, including projects to be carried out jointly under this Protocol and the Convention, and set up any bodies needed to implement this programme of work;

(i) Consider and adopt guidelines and recommendations which promote the implementation of the provisions of this Protocol;

(j) At the first meeting, consider and by consensus adopt rules of procedure for their meetings. These rules of procedure shall contain provision to promote harmonious cooperation with the Meeting of the Parties to the Convention;

(k) Consider and adopt proposals for amendments to this Protocol;

(l) Consider and undertake any additional action that may be required for the achievement of the purposes of this Protocol.

Article 17

SECRETARIAT

1. The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe and the Regional Director of the Regional Office for Europe of the World Health Organization shall carry out the following secretariat functions for this Protocol:

(a) The convening and preparing of meetings of the Parties;

(b) The transmission to the Parties of reports and other information received in accordance with the provisions of this Protocol;

(c) The performance of such other functions as may be determined by the Meeting of the Parties on the basis of available resources.

2. The Executive Secretary of the Economic Commission for Europe and the Regional Director of the Regional Office for Europe of the World Health Organization shall:

(a) Set out details of their work-sharing arrangements in a Memorandum of Understanding, and inform the Meeting of the Parties accordingly;

(b) Report to the Parties on the elements of, and the modalities for carrying out, the programme of work referred to in article 16, paragraph 3.

Article 18**AMENDMENTS TO THE PROTOCOL**

1. Any Party may propose amendments to this Protocol.
2. Proposals for amendments to this Protocol shall be considered at a meeting of the Parties.
3. The text of any proposed amendment to this Protocol shall be submitted in writing to the secretariat, which shall communicate it to all Parties at least ninety days before the meeting at which it is proposed for adoption.
4. An amendment to this Protocol shall be adopted by consensus of the representatives of the Parties present at the meeting. The adopted amendment shall be communicated by the secretariat to the Depositary, who shall circulate it to all Parties for their acceptance. The amendment shall enter into force for the Parties which have accepted it on the ninetieth day after the date on which two thirds of those Parties have deposited with the Depositary their instruments of acceptance of the amendment. The amendment shall enter into force for any other Party on the ninetieth day after the date on which that Party deposits its instrument of acceptance of the amendment.

Article 19**RIGHT TO VOTE**

1. Except as provided for in paragraph 2 of this article, each Party shall have one vote.
2. Regional economic integration organizations, in matters within their competence, shall exercise their right to vote with a number of votes equal to the number of their member States which are Parties. Such organizations shall not exercise their right to vote if their member States exercise theirs, and vice versa.

Article 20**SETTLEMENT OF DISPUTES**

1. If a dispute arises between two or more Parties about the interpretation or application of this Protocol, they shall seek a solution by negotiation or by any other means of dispute settlement acceptable to the parties to the dispute.
2. When signing, ratifying, accepting, approving or acceding to this Protocol, or at any time thereafter, a Party may declare in writing to the Depositary that for a dispute not resolved in accordance with paragraph 1 of

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/EHCO 020205/8Fin
page 22

this article, it accepts one of the following means of dispute settlement as compulsory in relation to any Party accepting the same obligation:

(a) Where the Parties are Parties to the Convention, and have accepted as compulsory in relation to each other one or both of the means of dispute settlement provided in the Convention, the settlement of the dispute in accordance with the provisions of the Convention for the settlement of disputes arising in connection with the Convention;

(b) In any other case, the submission of the dispute to the International Court of Justice, unless the Parties agree to arbitration or some other form of dispute resolution.

Article 21

SIGNATURE

This Protocol shall be open for signature in London on 17 and 18 June 1999 on the occasion of the Third Ministerial Conference on Environment and Health, and thereafter at United Nations Headquarters in New York until 18 June 2000, by States members of the Economic Commission for Europe, by States members of the Regional Committee for Europe of the World Health Organization, by States having consultative status with the Economic Commission for Europe pursuant to paragraph 8 of Economic and Social Council resolution 36 (IV) of 28 March 1947, and by regional economic integration organizations constituted by sovereign States members of the Economic Commission for Europe or members of the Regional Committee for Europe of the World Health Organization to which their member States have transferred competence over matters governed by this Protocol, including the competence to enter into treaties in respect of these matters.

Article 22

RATIFICATION, ACCEPTANCE, APPROVAL AND ACCESSION

1. This Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatory States and regional economic integration organizations.
2. This Protocol shall be open for accession by the States and organizations referred to in article 21.
3. Any organization referred to in article 21 which becomes a Party without any of its member States being a Party shall be bound by all the obligations under this Protocol. In the case of such organizations, one or more of whose member States is a Party, the organization and its member States shall decide on their respective responsibilities for the performance of their obligations under this Protocol. In such cases, the organization and the member States shall not be entitled to exercise rights under this Protocol concurrently.

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 23

4. In their instruments of ratification, acceptance, approval or accession, the regional economic integration organizations referred to in article 21 shall declare the extent of their competence with respect to the matters governed by this Protocol. These organizations shall also inform the Depositary of any substantial modification to the extent of their competence.

5. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

Article 23

ENTRY INTO FORCE

1. This Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

2. For the purposes of paragraph 1 of this article, any instrument deposited by a regional economic integration organization shall not be counted as additional to those deposited by States members of such an organization.

3. For each State or organization referred to in article 21 which ratifies, accepts or approves this Protocol or accedes thereto after the deposit of the sixteenth instrument of ratification, acceptance, approval or accession, the Protocol shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such State or organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

Article 24

WITHDRAWAL

At any time after three years from the date on which this Protocol has come into force with respect to a Party, that Party may withdraw from the Protocol by giving written notification to the Depositary. Any such withdrawal shall take effect on the ninetieth day after the date of its receipt by the Depositary.

MP.WAT/2000/1
EUR/ICP/ENCO 020205/8Fin
page 24

Article 25

DEPOSITARY

The Secretary-General of the United Nations shall act as the Depositary of this Protocol.

Article 26

AUTHENTIC TEXTS

The original of this Protocol, of which the English, French, German and Russian texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized thereto, have signed this Protocol.

DONE in London, this seventeenth day of June one thousand nine hundred and ninety-nine.

ПРОТОКОЛ ЗА ВОДА И ЗДРАВЈЕ
НА КОНВЕНЦИЈАТА ОД 1992 ГОДИНА ЗА ЗАШТИТА И КОРИСТЕЊЕ
НА ПРЕКУГРАНИЧНИТЕ ВОДОТЕЦИ И МЕЃУНАРОДНИ ЕЗЕРА

Страните на овој Протокол,

Имајќи во предвид дека водата е од суштинско значење за одржување на животот и дека достапноста на вода во количини и квалитет доволна да се задоволат основните човечки потреби е предуслов за подобрување на здравјето и за одржлив развој,

Признавајќи ги придобивките за човековото здравје и благосостојба кои произлегуваат од здрава и чиста вода и од хармонично и исправно функционирање на водната средина,

Свесни дека површинските и подземните води се обновливи ресурси со лимитиран капацитет да се опорават од негативните влијанија од човечките активности врз квалитетот и квантитетот, дека додека не ги почитуваме тие лимити може да резултира со несакани ефекти, краткорочни и долгорочни, на здравјето и благосостојбата на оние кои се потпираат на тие ресурси и нивниот квалитет, и дека заради тоа одржливото управување на хидролошкиот циклус е од суштинско значење и за задоволување на човечките потреби и за заштита на животната средина,

Свесни исто така за последиците за јавното здравје од недостатоци на вода, во квантитет и квалитет, доволна за задоволување на основните потреби и за сериозните ефекти од таквите недостатоци, особено за ранливите, обесправените и социјално исклучените лица,

Свесни дека превенцијата, контролата и намалувањето на болестите поврзани со водата се значајни и ургентни задачи кои можат да бидат разрешени само со засилена соработка во сите нивоа и меѓу сите сектори, во рамките на земјите и меѓу државите,

Свесни, исто така, дека надзорот над болестите поврзани со водата и воспоставувањето на системи за рано предупредување и системи за одговор се важни аспекти за превенција, контрола и намалување на болестите поврзани со водата,

Базирајќи се на заклучоците од Конференцијата на Обединетите Нации за животна средина и развој (Рио де Жанеиро, 1992), особено на Рио Декларацијата за животна средина и развој и Агендата 21, како и на програмата за понатамошна имплементација на Агенда 21 (Њу Јорк, 1997) и како последица на одлуката на комисијата за Одржлив развој и за одржливо управување со слатките води (Њу Јорк, 1998),

Добивајќи инспирација од релевантните одредби од Конвенцијата од 1992 година за заштита и користење на прекуграничните водотеци и меѓународни езера и истакнувајќи ја потребата за охрабрување за поширока употреба на овие одредби како и да се дополнително таа Конвенција со идни мерки за зајакнување на заштитата на јавното здравје,

Потсетувајќи се на Конвенцијата од 1991 година за Оцена на влијанието врз животната средина со прекуграничен контекст, Конвенцијата од 1992 за Прекугранични ефекти од несреќи во индустријата, Конвенцијата на Обединетите Нации од 1997 за Законот за не-навигационо користење на меѓународните водотеци и Конвенцијата од 1998 за Пристап до информации, учество на јавноста во донесување одлуки и пристап до правда за прашања од животна средина,

Понатаму, потсетувајќи се на релевантните принципи, целите и препораките на Европската повелба од 1989 година за животна средина и здравје, Декларацијата од Хелсинки во 1994 година за животна средина и здравје, како и декларациите, препораките и резолуциите на министрите за процесот на "Животна средина за Европа",

Препознавајќи ја здравата основа и значењето на другите еколошки иницијативи, инструменти и процеси во Европа, како и подготовката и имплементацијата на Националните акциони планови за животна средина и здравје и на Националните акциони планови за животна средина,

Препорачувајќи ги напорите кои се веќе превземени од Економската Комисија на Обединетите Нации за Европа и Регионалната Канцеларија за Европа на Светската здравствена организација за зајакнување на билатералната и мултилатералната соработка превенција, контрола и намалување на болестите поврзани со водата,

Охрабрени од многуте примери на позитивни остварувања од страна на државите членки на Економската комисија на ОН за Европа и земјите членки на Регионалната Канцеларија за Европа на Светската здравствена организација во намалување на загадувањето и во одржувањето и обновувањето на водните средини способни за зачувувањето на здравјето на луѓето и благосостојбата,

Се согласија за следното:

Член 1

ЦЕЛ

Целта на овој Протокол е да се промовира на сите соодветни нивоа, на национално ниво, како и во прекугранични и меѓународни контексти, заштитата на човековото здравје и благосостојба, и индивидуалните и колективните, во рамките на одржливиот развој, преку подобрување на управувањето со водите, вклучувајќи ја и заштитата на водните екосистеми, како и преку спречување, контрола и намалување на болести поврзани со водата.

Член 2**ДЕФИНИЦИИ**

За целите на овој Протокол,

1. "Болести поврзани со вода" значи сите значителни негативни влијанија врз здравјето на луѓето, како што е смрт, инвалидитет, болест или нарушувања, предизвикани директно или индиректно, од состојбата, или промените во квалитетот и квантитетот на било кои води;

2. "Вода за пиење" е вода која се користи или е наменета да биде достапна за употреба од страна на луѓето за пиење, готвење, подготовка на храна, како средство за лична хигиена или слични цели;

3. "Подземни води" значи сите води што се под површината на земјата во зоната на сатурација и се во директен контакт со земјата или тлото под неа;

4. "Затворени води" се создадени вештачки водни тела одделени од површинска слатка вода или од крајбрежните води, без разлика дали во или надвор од објектот;

5. "Прекугранични води" значи било површински или подземни води кои ги обележуваат границите, ги поминуваат или се наоѓаат на границата меѓу две или повеќе држави; кога прекуграничните води се влеваат директно во морето, овие прекугранични води завршуваат во права линија преку нивните устија помеѓу точките со ниска водна линија на нивните брегови;

6. "Прекугранични ефекти од болестите по поврзани со водата" значи сите значителни негативни влијанија врз здравјето на луѓето, како што е смрт, инвалидитет, болест или нарушувања, во еден регион под надлежност на една Страна, предизвикани директно или индиректно од состојбата, или промените во квалитетот и квалитетот на водите од област под надлежност на друга Страна, без разлика дали тие ефекти претставуваат прекугранично влијание или не;

7. "Прекугранични влијанија" значи сите значителни негативни ефекти врз животната средина како резултат на промена на состојбата на прекуграничните води предизвикани од човечките активности, чие физичко потекло се наоѓа во целост или делумно во рамките на областа под јурисдикција на една Страна на Конвенцијата и на во рамките на друга област под јурисдикција на друга страна на Конвенцијата. Таквите ефекти врз животната средина вклучуваат ефекти врз човековото здравје и безбедност, флората, фауната, почвата, воздухот, водата, климата, пејзажот, и историските споменици или други физички објекти, или на интеракцијата меѓу овие фактори; тие,

исто така, вклучуваат ефекти врз културното наследство или социо-економските услови што произлегуваат од промените на тие фактори;

8. "Санитација" значи собирање, транспорт, третман и отстранување и повторна употреба на човечки екскрети или отпадните води од домаќинствата, преку колективните системи или инсталации кои услужуваат едно домаќинство или институција;

9. "Колективен систем" значи:

(а) систем за снабдување со вода за пиење на голем број на домаќинства и претпријатија; и / или

(б) систем за обезбедување на санитација која служи голем број на домаќинства и претпријатија и, кога е соодветно, исто така, обезбедува собирање, транспорт, третман и отстранување или повторна употреба на индустриски отпадни води, било да се обезбедени од страна на тело од јавниот сектор, приватниот сектор или од страна на партнерство помеѓу двата сектори;

10. „Водостопански план“ е план за развој, управување, заштита и / или користење на водата во рамките на територијална област или подземните водоносници, вклучувајќи ја и заштитата на поврзани екосистеми;

11. „Јавност“ значи едно или повеќе физички или правни лица, како и во согласност со националното законодавство или пракса, нивни здруженија, организации или групи;

12. „Јавен орган“ означува:

(а) влада на национално, регионално и на другите нивоа;

(б) Физички и правни лица кои вршат јавни административни функции согласно со националното законодавство, како и конкретни должности, активности или услуги во врска со животната средина, јавното здравство, санитација, управување со вода или снабдување со вода;

(в) Сите други физички или правни лица кои имаат јавни одговорности или функции, или вршат обезбедување на јавни услуги, под контрола на тело или лице што спаѓаат во потставовите (а) или (б) погоре;

(г) Институциите на било која организација која е потписничка на регионална економска интеграција од член 21 на која се Страна.

Оваа дефиниција не ги вклучува органите или институциите кои дејствуваат во судско или законодавно својство;

13. „Локални“ се однесува на сите релевантни нивоа на територијална единица под нивото на земјата;

14. „Конвенција“ значи Конвенцијата за заштита и користење на прекуграничните водотеци и меѓународните езера, изготвена во Хелсинки 17 март, 1992;

15. „Состанок на Страните на Конвенцијата“ е тело формирано од Страните на Конвенцијата во согласност со членот 17;

16. „Страна“ значи, освен ако текстот укажува поинаку, Држава или регионална организација за економска интеграција од член 21 која што се согласила да биде обврзана со овој Протокол и за која овој Протокол е во сила;

17. „Состанокот на Страните“ е тело формирано од страните во согласност со член 16.

Член 3

ОБЕМ

Одредбите на овој Протокол се применуваат на:

(а) за површинска слатка вода;

(б) за подземните води;

(в) утоки;

г) крајбрежни води кои се користат за рекреација или за производство на риба за аквакултура или за производство или за собирање на школки;

(д) затворени води општо достапни за капење;

(г) за вода во текот на апстракција, транспорт, третман или снабдување;

(е) на отпадните води во текот на собирање, транспортирање, третман и испуштање или повторна употреба.

Член 4**ОПШТИ ОДРЕДБИ**

1. Страните ќе ги превземаат сите соодветни мерки за спречување, контрола и намалување на болестите поврзани со водата во рамките на системите за интегрирано управување на водите, наменети за одржливо користење на водните ресурси, квалитетот на амбиентната вода, која не го загрозува здравјето на луѓето, и заштита на водните екосистеми.

2. Страните особено ќе ги превземат сите соодветни мерки со цел да се обезбедат:

(а) Соодветни резерви на здрава вода за пиење која не содржи било какви микроорганизми, паразити и субстанции кои, заради нивниот број или концентрација, претставуваат потенцијална опасност за здравјето на луѓето. Ова ја вклучува заштитата на водните ресурси кои се користат како извори на вода за пиење, третманот на водата и воспоставувањето, подобрувањето и одржувањето на колективните системи;

(б) Соодветна санитација со стандард кој ги штити доволно здравјето на луѓето и животната средина. Ова особено треба да се направи преку воспоставување, подобрување и одржување на колективните системи;

(в) Ефикасна заштита на водните ресурси кои се користат како извори на вода за пиење, водните ресурси, и со нив поврзани водните екосистеми од загадување од другите причинители, вклучувајќи ги земјоделството, индустријата и други испуштања и емисии на опасни супстанции. Ова е насочено кон ефективно намалување и елиминирање на испуштањата и емисиите на супстанциите кои можат да бидат опасни за здравјето на луѓето и водните екосистеми;

(г) Доволна гаранција за здравјето на луѓето во однос на болестите поврзани со водата кои произлегуваат од употребата на водата за рекреативни цели, од употребата на водата за аквакултура, водата во која се произведуваат школки или од кои тие се собираат, од употребата на отпадната вода за наводнување или употребата на милта во земјоделството и аквакултурата.

(д) Ефективни системи за следење на состојбите кои најверојатно ќе резултираат со појава на епидемии и инциденти поврзани со водата и за одговор на ваквите епидемии и инциденти и на ризикот од нив.

3. Последователни барања во овој Протокол за „вода за пиење“ и „санитација“ кои се однесуваат на вода за пиење и санитација кои се потребни за исполнување на условите од став 2 на овој член.

4. Страните ќе ги засноваат сите овие мерки по оцена на сите предложени мерки во однос на сите нивни импликации, вклучувајќи ги придобивките, недостатоците и трошоците за:

- (а) здравјето на луѓето;
- (б) водните ресурси; и
- (в) одржливиот развој,

која ги зема предвид различните нови влијанија на сите предложени мерки за различните еколошки медиуми.

5. Страните ќе ги преземаат сите соодветни мерки за да се создаде правна, административна и економска рамка кои се стабилни и овозможувачки и во кои секој јавен, приватен и волонтерски сектор може да го даде својот придонес во подобрувањето на управување со водите, со цел спречување, контрола и намалување на болестите поврзани со водата.

6. Страните ќе бараат од државните органи кои можат да преземат акција, или да одобруваат преземање на дејствување од страна на другите, кои можат да имаат значително влијание врз сите води во животната средина, во рамките на овој Протокол, да преземат должно внимание на потенцијалното влијание на тоа дејство врз здравјето на луѓето.

7. Кога едната страна е Страна на Конвенцијата за оценка на влијанието врз животната средина во прекуграничен контекст, пропишани од страна на властите на таа страна, со барањата на оваа конвенција во однос на предложените активности ќе ги задоволи условите од ставот б на овој член во однос на таа акција.

8. Одредбите на овој Протокол нема да влијаат на правата на Страните за одржување, да донесат или да спроведат построги мерки од оние утврдени во овој Протокол.

9. Одредбите на овој Протокол нема да влијаат на правата и обврските на секоја Страна на овој Протокол кои произлегуваат од Конвенцијата или било кој друг постоечки меѓународен договор, освен во случај кога условите пропишани со овој Протокол се построги од соодветните барања според Конвенцијата или од било кој друг постоечки меѓународен договор.

Член 5**ПРИНЦИПИ И ПРИСТАПИ**

При преземањето на мерки за спроведување на овој Протокол, Страните ќе бидат предводени особено од следните принципи и пристапи:

(а) Начелото на претпазливост, врз основа на кое активностите за превенција, контрола или намалување на болестите поврзани со водата нема да се одложуваат со образложение дека научното истражување не целосно ја докажало причинско - последичната врска помеѓу факторот кон кој таа акција е наменета, од една страна, и потенцијалниот придонес на тој фактор за преваленцата на болести поврзани со водата и / или прекуграничните влијанија, од друга страна;

(б) Принципот загадувачот плаќа, врз основа на кој трошоците за спречување, контрола и намалување на загадувањето ќе бидат на товар на загадувачот;

(в) Страните имаат, во согласност со Повелбата на Обединетите нации и на принципите на меѓународното право, суверено право да ги експлоатираат сопствените ресурси согласно со сопствените еколошки и развојни политики, како и одговорноста да се осигура дека активностите во рамките на нивната надлежност и контрола, нема да предизвикаат штета врз животната средина на останатите држави или области надвор од границите на националната јурисдикција;

(г) Водните ресурси се управувани, така што потребите на сегашните генерации се исполнети без да се загрозат можностите на идните генерации да ги задоволат своите потреби;

д) Превентивна акција треба да се преземе за да се избегнат епидемии и инциденти од болести поврзани со водата и да се заштитат водните ресурси кои се користат како извори на вода за пиење, бидејќи таквата акција е поефикасна и може да бидат поисплатливи отколку акциите за ублажување;

(ѓ) Акција за управување со водните ресурси треба да се преземе на најниско соодветно административно ниво;

(е) Водата има социјални, економски и еколошките вредности и затоа треба да се управува за да се реализираат најприфатливите и одржливи комбинации на сите овие вредности;

(ж) Ефикасното користење на водата треба да биде промовирано преку економските инструменти и подигање на свеста;

(з) Пристап до информации и учество на јавноста во донесувањето одлуки кои се однесуваат на водата и здравјето се потребни, меѓу другото, со цел да се зајакне квалитетот и спроведувањето на одлуките, за изградба на јавната свест за прашања, да се даде на јавноста можност да ја искажат загриженоста и да им овозможи на јавните власти да преземат должно внимание за таквите грижи. Ваквиот пристап и учество треба да се дополнат со соодветен пристап до судските и административните прегледи на релевантните одлуки;

(с) Водните ресурси треба, колку што е можно, да се водат на интегриран начин, врз основа на сливни подрачја, со цел на поврзување на социјален и економски развој за заштитата на природните екосистеми и поврзаното управување со водните ресурси и регулаторни мерки кои се однесуваат на други медиуми на животната средина. Таквиот интегриран пристап треба да се однесува на целото сливно подрачје, без разлика дали или не е прекугранично, вклучително и неговите поврзани крајбрежни води, целата подземна води или на релевантните делови од такво сливно подрачје или подземните води.

к) Посебно внимание треба да се посвети на заштитата на луѓето кои се особено подложни на болести поврзани со водата;

(ј) Еднаков пристап до вода, соодветна во однос на квантитет и на квалитет, треба да се обезбеди за сите членови на населението, особено на оние кои страдаат од неспособност или социјално исклучување;

(к) Како пандан на нивните права и овластувања за вода во приватното право и јавното право, физички и правни лица и институции, без разлика дали во јавниот сектор или во приватниот сектор, треба да придонесат за заштита на водната средина и зачувување на водните ресурси; и

(л) Во спроведувањето на овој Протокол, треба да се земат во предвид локалните проблеми, потреби и знаење.

Член 6

ЦЕЛИ И ЦЕЛНИ ДАТУМИ

1. Со цел да се постигнат целите на овој Протокол, Страните треба да ги извршат целите на:

(а) Пристап до вода за пиење за секого;

(б) Обезбедување на санитација за секого

во рамките на интегрирани системи за управување со вода, во насока на одржливо користење на водните ресурси, квалитет на амбиентната вода, која не го загрозува здравјето на луѓето и заштита на водните екосистеми.

2. За овие цели, Страните ќе воспостават и објават национални и / или локални цели за стандардите и нивоата на перформанси кои треба да се постигнат или одржуваат на високо ниво на заштита од болестите поврзани со водата. Овие цели периодично ќе се ревидираат. Правејќи го сето ова, тие треба да направат соодветни практични и / или други одредби за учество на јавноста, со фер и транспарентна рамка, и ќе се погрижат да се води сметка за исходот од учеството на јавноста. Освен во случај кога државните или локалните околности ги направат ирелевантни за превенција, контрола и намалување на болести поврзани со водата, целите ќе опфатат, меѓу другото:

(а) Квалитет на водата за пиење која се испорачува, водејќи сметка за Упатствата за квалитет на водата за пиење на Светската здравствена организација;

(б) Намалување на обемот на епидемии и инцидентите на болести поврзани со водата;

(в) Областа на територијата, или големината на популацијата или пропорции, што треба да се услужа со колективните системи за снабдување со вода за пиење или каде што треба да се подобри снабдувањето со вода за пиење на друг начин;

(г) Областа на територија, или големината на популацијата или пропорции, кои треба да бидат опслужени со колективните системи за санитација или каде санитацијата со други средства треба да се подобри;

(д) нивоата на перформанси кои треба да се постигнат со такви колективни системи и со такви други средства за водоснабдување и санитација, соодветно;

(ѓ) Примената на признаени добри практики во управувањето на водоснабдување и санитација, вклучувајќи ја и заштитата на водите што се користат како извори за вода за пиење;

(е) Појавата на испуштање на:

(i) Непречистени отпадни води; и

(ii) Нетретирани поројни атмосферски води

од системите за собирање на отпадните води до води во рамките на опсегот на овој Протокол;

(ж) Квалитетот на испуштањето на отпадните води од инсталациите за третман на отпадните води во рамките на опсегот на овој Протокол;

(з) Отстранувањето или повторното користење на милта од колективните системи за канализација или други санитарни инсталации и на квалитетот на отпадните води кои се користат за наводнување, водејќи сметка за Упатствата за безбедно користење на отпадни води и екскрети во земјоделството и аквакултурата на Светската здравствена организација и Програмата на Обединетите нации за животна средина.

(с) Квалитетот на водите кои се користат како извори за вода за пиење, кои обично се користат за капење или кои се користат за аквакултура или за производство или за собирање на школки;

(к) Примената на признаени добри практики на управување на затворени води генерално достапни за капење;

(ј) Идентификација и санација на особено контаминирани локалитети кои негативно влијаат на водите во рамките на опсегот на овој Протокол или би можеле да го сторат тоа, а кои што се закануваат да предизвикаат болести поврзани со водата;

(м) Ефективноста на системите за управување, развој, заштита и користење на водните ресурси, вклучувајќи ја и примената на признаени добри практики за контрола на загадувањето од извори од сите видови;

(л) Фреквенцијата на објавувањето на информациите за квалитетот на водата за пиење и на другите води релевантни за целите на овој став во интервали помеѓу објавување на информациите во согласност со член 7, став 2.

3. За две години кога ќе стане членка, секоја Страна ќе воспостави и ќе ги објави целите од ставот 2 на овој член, како и рокови за нивно исполнување.

4. Каде е предвиден долг процес на имплементација за постигнување на целта, средно или фазно цели ќе се постават.

5. Со цел за унапредување на остварувањето на целите од став 2 на овој член, секоја од Страните треба:

(а) Да воспостават национални или локални аранжмани за координација помеѓу нивните надлежни органи;

(б) Да развијат планови за управување со водите во прекугранични, национални и / или локални контексти, првенствено врз основа на сливните подрачја

или подземните водоносни слоеви. При тоа, тие треба да направат соодветни практични и / или други одредби за учество на јавноста, во рамките на фер и транспарентна рамка, и ќе се погрижат да се води сметка за исходот од учеството на јавноста. Ваквите планови можат да се вградат во други релевантни планови, програми или документи кои се подготвуваат за други цели, под услов тие да овозможат на јавноста да ги види јасно предлозите за постигнување на целите наведени во овој член и соодветните целни датуми;

(в) Да воспостават и одржуваат правна и институционална рамка за следење и спроведување на стандардите за квалитет на водата за пиење;

(г) Да воспостават и одржуваат аранжмани, вклучувајќи, каде што е соодветно, правни и институционални аранжмани, за следење, промоција на остварувањето на и, каде што е потребно, спроведување на други стандарди и нивоа на перформанси за кои целите наведени во став 2 од овој член се поставени.

Член 7

ПРЕГЛЕД И ОЦЕНКА НА НАПРЕДОКОТ

1. Секоја од Страните ќе собере и евалуира податоци за:

(а) Нивниот напредок кон постигнувањето на целите наведени во член 6, став 2;

(б) Индикатори кои се дизајнирани да покажат колку придонел напредокот кон спречување, контрола или намалување на болестите поврзани со водата.

2. Секоја од страните периодично ќе објавува резултати од овоа собирање и евалуација на податоците. Фреквенцијата на објавување ќе се утврди од страна на Состанокот на Страните.

3. Секоја од Страните ќе обезбеди дека резултатите од примероците на вода и отпадни води земени за целите на оваа збирка на податоци се достапни за јавноста.

4. На основа на оваа збирка и евалуација на податоци, секоја Страна ќе го прегледа периодично постигнатиот напредок во постигнувањето на целите наведени во член 6, став 2, и ќе ја објави проценката на тој напредок. Фреквенцијата на ваквите прегледи ќе се утврдува од страна на Состанокот на Страните. Без влијание на можноста на се позачестените прегледи од член 6, став 2, прегледите согласно со овој став треба да вклучат и преглед на целите наведени во член 6, став 2, со цел подобрување на целите во светло на научно и техничко знаење.

5. Секоја Страна е должна да достави до секретаријатот од член 17, за циркулацијата до другите страни, збирен извештај на собраните и евалуирани податоци и проценка на постигнатиот напредок. Тие извештаи треба да се во согласност со упатствата утврдени од страна на Состанокот на Страните. Овие упатства треба да обезбедат дека страните можат да ги користат за оваа намена извештаите за покривање на релевантните информации произведени за други меѓународни форуми.

6. Состанокот на Страните ќе го оцени напредокот во спроведувањето на овој Протокол врз основа на таквите збирни извештаи.

Член 8

СИСТЕМИ НА ОДГОВОР

1. Секоја од Страните како што е соодветно, ќе осигура дека:

(а) Сеопфатни национални и / или локални надзори и системи на рано предупредување се основани, подобрени или одржувани кои ќе:

- (i) Идентификуваат епидемии или инциденти на болести поврзани со водата или значителни закани за такви епидемии или инциденти, вклучувајќи ги и оние кои произлегуваат од инцидентите на загадување на водата или екстремните временски настани;
- (ii) Дадат брзо и јасно известување до надлежните јавни институции во врска со ваквите епидемии, инциденти или закани;
- (iii) Во случај на било каква непосредна закана за јавното здравство од болести поврзани со водата, да ги дистрибуираат до членовите на јавноста, кои можат да бидат засегнати сите информации кои се чуваат од страна на јавната власт и кои можат да помогнат на јавноста за да се спречи или ублажи штетата;
- (iv) Дадат препораки до надлежните јавни институции и, каде што е соодветно, на јавноста за превентивни и корективни мерки;

(б) Сеопфатни национални и локални планови за итност за одговор на таквите епидемии, инциденти и непредвидени ризици се правилно и навремено подготвени;

(в) надлежните јавни институции да го имаат потребниот капацитет да одговорат на ваквите епидемии, инциденти или ризици во согласност со релевантниот план за итност.

2. Надзор и системи за рано предупредување, планови за итност и капацитети за одговор во однос на болести поврзани со водата може да се комбинираат со оние во однос на други прашања.

3. Во рок од три години од станувањето Страна, секоја Страна ќе ги има воспоставено системите за надзор и рано предупредување, планови за итност и капацитети за одговор од ставот 1 на овој член.

Член 9

ЈАВНА СВЕСТ, ЕДУКАЦИЈА, ОБУКА, ИСТРАЖУВАЊЕ И РАЗВОЈ И ИНФОРМАЦИИ

1. Страните ќе преземат чекори наменети за зајакнување на свеста на сите сектори на јавноста во врска со:

(а) Важноста на, како и односот помеѓу, управувањето со водите и јавното здравје;

(б) Правата и овластувањата на вода и соодветните обврски во рамките на приватното и јавното право на физички и правни лица и институции, без разлика дали во јавниот сектор или во приватниот сектор, како и нивните морални обврски да придонесат за заштита на водната средина и зачувување на водните ресурси.

2. Страните ќе го унапредуваат:

(а) Разбирањето на јавно-здравствените аспекти на нивната работа од страна на оние кои се одговорни за управување со водите, водоснабдување и санитација; и

(б) Разбирањето на основните принципи на управување со вода, снабдување со вода и санитација од страна на одговорните за јавно здравје.

3. Страните ќе го охрабруваат образованието и обуката на професионални и технички персонал, кои се потребни за управување со водните ресурси и за работа со системите за водоснабдување и санитација, како и поттикнување на ажурирање и подобрување на нивните знаења и вештини. Ова образование и обука треба да вклучуваат релевантни аспекти на јавното здравје.

4. Страните ќе охрабруваат:

(а) Истражување на, и развој на ефективни средства и техники за спречување, контрола и намалување на болестите поврзани со водата;

(б) Развој на интегриран информатички системи за да се справат со информации во врска со долгорочни трендови, тековните проблеми и проблемите од минатото и успешни решенија за нив во областа на водата и здравјето, и обезбедување на таквите информации до надлежните органи.

Член 10

ИНФОРМИРАЊЕ НА ЈАВНОСТА

1. Како дополнување на условите од овој Протокол за Страните да објавуваат одредени информации или документи, секоја Страна е должна да преземе чекори во рамките на своето законодавство да се стават на располагање на јавноста таквите информации кои ги имаат јавните власти и е разумно потребно да се информира јавноста за дискусија за:

(а) Утврдување на целите и на целните датуми за нивно остварување и развој на планови за управување со водите во согласност со член 6;

(б) Воспоставување, подобрување или одржување на системи за надзор и рано предупредување и планови за итност во согласност со член 8;

(в) Унапредување на јавната свест, едукација, обука, истражување, развој и информации во согласност со член 9.

2. Секоја Страна треба да обезбеди дека јавните власти, како одговор на барањето за други информации во врска со спроведувањето на овој Протокол, ги стави на располагање таквите информации во разумен рок до јавноста, во рамките на националното законодавство.

3. Страните ќе обезбедат дека податоците наведени во член 7, став 4 и став 1 на овој член треба да бидат достапни за јавноста во разумно време за инспекција бесплатно, и да ги даде на членовите на јавноста соодветните услови за добивање од страните, соа исплата на разумни трошоци, копии од тие информации.

4. Ништо во овој Протокол нема да бара некој јавен орган да објавува информации или да и стави на располагање информации за јавноста, ако:

(а) Јавната власт не располага со информации;

(б) Барањето за информација е очигледно неразумно или формулирано на премногу општ начин; или

(в) Информациите се во врска со материјал во правец на завршување или се однесува на внатрешна комуникација на јавните власти каде што е предвидено како исклучок во националното право или вообичаената практика, имајќи ги предвид јавниот интерес кој се остварува со објавувањето.

5. Ништо во овој Протокол нема да бара некој јавен орган да објавува информации или да става на располагање информации за јавноста, доколку објавувањето на информациите може да влијае негативно на:

(а) Доверливоста на постапките на јавните власти, каде што се обезбедува таква доверливост според националниот закон;

(б) Меѓународните односи, националната одбрана или јавната безбедност;

(в) Текот на правдата, можноста на лице да добие фер судење или можноста на јавен орган да спроведува истрага со кривична или дисциплинска природа;

(г) Доверливоста на трговските или на индустриските информации, кога таквата доверливост е заштитена со закон, со цел да се заштити легитимниот економски интерес. Во овие рамки, информациите за емисиите и испуштања, кои се релевантни за заштитата на животната средина можат да бидат откриени;

(д) Правото на интелектуална сопственост;

(ф) Доверливоста на личните податоци и / или документи што се однесуваат на физичко лице доколку тоа лице не дало согласност за објавување на информациите на јавноста, кога таквата доверливост е пропишана во националното право;

(е) Интересите на трета страна која ја доставило бараната информација без таа партија да биде под, или да се биде способен да се стави под, законска обврска да го стори тоа, и каде што таа партија не дозволува објавување на материјал; или

(ж) На животната средина за кое се однесува информацијата, како што се местата за размножување на ретки видови.

Овие основи за неоткривање на информации може да се толкуваат на рестриктивен начин, земајќи го предвид јавниот интерес кој се остварува со објавувањето и земајќи во предвид дали информациите се однесуваат на емисиите и испуштањата во животната средина.

Член 11**МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА**

Страните ќе соработуваат и, како што е соодветно, ќе се помагаат меѓусебно:

(а) Во меѓународните активности со кои се поддржуваат целите на овој Протокол;

(б) На барање, во спроведување на националните и локални планови во согласност со овој Протокол.

Член 12**ЗАЕДНИЧКА И КООРДИНИРАНА МЕЃУНАРОДНА АКЦИЈА**

Во согласност со член 11, алинеа (а), Страните ќе ја унапредуваат соработката во меѓународната акција во врска со:

(а) Развојот на заеднички договорени цели за прашањата наведени во член 6, став 2;

(б) Развојот на индикатори за целите на член 7, став 1 (б), за да се покаже колку акцијата за болести поврзани со водата е успешна во спречување, контрола и намалување на ваквите болести;

(в) Воспоставување на заеднички или координирани системи за надзор и рано предупредување, планови за итност и капацитетите на одговор, како дел од, или да ги дополни, националните системи одржувани во согласност со член 8, со цел да одговори на епидемии и инцидентите на болести поврзани со вода и значајни закани за такви епидемии и инциденти, особено од инцидентите со загадување на водата или екстремните временски настани;

(г) Меѓусебна помош во справувањето со епидемии и инцидентите од болести поврзани со водата и значителните закани од такви епидемии и инциденти, особено од инцидентите од загадувањето на водата или екстремните временски настани;

(д) Развој на интегриран информатички системи и бази на податоци, размена на информации и споделување на техничките и правните знаења и искуства;

(е) Брзо и јасно известување од страна на надлежните органи на една страна на соодветните органи на други страни кои може да бидат под влијание на:

(i) Епидемии и инциденти од болести поврзани со водата, и

(ii) Значајни закани од таквите епидемии и инциденти, кои се идентификувани;

(e) Размена на информации со ефикасни средства за ширење на информации од јавен карактер во врска со болести поврзани со водата.

Член 13

СОРАБОТКА ВО ВРСКА СО ПРЕКУГРАНИЧНИТЕ ВОДИ

1. Во случај кога било која од Страните се граничат со исти прекугранични води, како надополнување на другите обврски согласно членовите 11 и 12, тие ќе соработуваат и, по потреба, да помагаат едни со други за да се спречат, контролираат и намалат прекуграничните последици од болестите поврзани со водата. Особено, тие ќе:

(a) Разменуваат информации и споделување на знаење за прекуграничните води и проблемите и ризиците кои тие ги претставуваат на другите страни кои се граничат со истите води;

(б) Настојуваат да се воспостават со другите страни кои се граничат со исти прекугранични води, заеднички или координирани планови за управувањето со вода во согласност со член 6, став 5 (б), како и надзор и системи за рано предупредување и планови за итност во согласност со член 8, став 1, со цел да се одговори на епидемии и инцидентите од болести поврзани со водата и значителните закани од таквите епидемии и инциденти, особено од инциденти од загадувањето на водата или екстремните временски настани;

(в) Врз основа на еднаквост и реципроцитет, ги прилагодат своите договори и другите аранжмани кои се однесуваат на нивните прекугранични води со цел да се елиминираат сите противречности со основните начела на овој Протокол и да се одредат меѓусебните односи и однесувањето во однос на целите на овој Протокол;

(г) Да се консултираат една со друга, по барање на некоја од нив, за значењето на било кој негативен ефект врз човековото здравје, што може да претставува болести поврзани со водата.

2. Кога засегнатите страни се страни на Конвенцијата, соработката и помош во однос на било која прекуграничните последици од болестите поврзани со водата, кои се поврзани со прекуграничните влијанија кои ги преземаат ќе се врши во согласност со одредбите од Конвенцијата.

Член 14

МЕЃУНАРОДНА ПОДРШКА ЗА НАЦИОНАЛНА АКЦИЈА

Кога соработуваат и помагаат едни на други во имплементација на националните и локалните планови во согласност со член 11, алинеа (б) Страните особено ќе размислат како тие најдобро можат да помогнат да се промовира:

- (а) Подготовка на планови за управување со водите во прекуграничен, национални и / или локални контексти и на шемите за подобрување на водоснабдувањето и санитацијата;
- (б) Подобрена формулација на проекти, особено за инфраструктурните проекти, во согласност со таквите планови и програми, со цел да се олесни пристапот до извори на финансирање;
- (в) Ефикасно извршување на такви проекти;
- (г) Воспоставување на системи за надзор и рано предупредување, планови за итност и капацитети за одговор во однос на болестите поврзани со водата;
- (д) Подготовка на законодавството потребно за поддршка на имплементацијата на овој Протокол;
- (ѓ) Образование и обука на клучни професионален и технички персонал;
- (е) Истражувањето на, и развој на ефективни средства и техники за спречување, контрола и намалување на болести поврзани со водата;
- (ж) Работа на ефективни мрежи за следење и оценување на обезбедувањето и квалитетот на услугите поврзани со водата, како и развој на интегриран информатички системи и бази на податоци;
- (з) Постигнување на обезбедување на квалитет за следење на активности, вклучувајќи и меѓулабораториска споредливост.

Член 15**ПРЕГЛЕД НА УСОГЛАСЕНОСТА**

Страните ќе ја разгледаат усогласеноста на Страните со одредбите на овој Протокол врз основа на коментарите и оценките од член 7. Мултилатерални аранжмани на не-конфликтен, вон судска и консултативна природа за разгледување на усогласеноста ќе се утврдат од страна на Страните на нивниот прв состанок. Овие договори ќе овозможат соодветно вклучување на јавноста.

Член 16**СОСТАНОК НА СТРАНИТЕ**

1. Првиот состанок на Страните ќе се одржи најдоцна до осумнаесет месеци од денот на влегувањето во сила на овој Протокол. Потоа, редовните состаноци ќе се одржуваат во редовни интервали кои ќе бидат одредени од страна на Страните, но најмалку на секои три години, освен кога други аранжмани се неопходни за да се постигнат целите на став 2 од овој член. Страните ќе одржат вонредна седница доколку така се одлучи во текот на редовната средба или на писмено барање од Страната под услов, во рок од шест месеци од неговото проследување до сите Страни, кога споменатото барање го поддржале најмалку една третина од Страните.

2. Колку што е можно, редовните состаноци на Состанокот на Страните ќе се одржуваат заедно со состаноците на Страните на Конвенцијата.

3. На нивните состаноци, Страните ќе вршат редовен преглед на спроведувањето на овој Протокол, и со таа цел, ќе ги:

(а) Прегледуваат политиките за и методолошките пристапи за спречување, контрола и намалување на болестите поврзани со водата, промовирајќи ја нивната конвергенција, како и зајакнување на прекуграничната и меѓународната соработка во согласност со членовите 11, 12, 13 и 14;

(б) Оценат напредокот во спроведувањето на овој Протокол врз основа на информациите обезбедени од страна на Страните во согласност со насоките утврдени од страна на Состанокот на Страните. Овие упатства треба да избегнат дуплирање на работите во барањата за известување;

(в) Бидат информирани за напредокот во спроведувањето на Конвенцијата;

(г) Разменуваат информации со Состанокот на Страните на Конвенцијата, и ќе ги разгледуваат можностите за заедничка акција со неа;

(д) Бараат, кога е соодветно, услугите на релевантните органи на Економската комисија за Европа и на Регионалниот комитет за Европа на Светската здравствена организација;

(ф) Воспостават модалитетите за учество на други компетентни меѓународни владини и невладини тела на сите состаноци и други активности во врска со остварувањето на целите на овој Протокол;

(е) Разгледаат потребата за понатамошно обезбедување за пристап до информации, учество на јавноста во одлучувањето и пристап на јавноста до судските и административните прегледи на одлуките во рамките на овој Протокол, во смисла на стекнатото искуство за овие прашања на други меѓународни форуми;

(ж) Донесат програма за работа, вклучувајќи и проекти кои ќе се вршат заеднички согласно со овој Протокол и Конвенцијата, и ќе воспостават било кои од органите потребни за спроведување на оваа програма за работа;

(и) Разгледаат и донесат упатства и препораки со кои се промовира имплементацијата на одредбите од овој Протокол;

(с) На првиот состанок, разгледаат и со консензус усвојат правила и процедури за нивните состаноци. Овие правила и процедури треба да содржат одредба за да се промовира хармонична соработка со Состанокот на Страните на Конвенцијата;

(с) Разгледаат и усвојат предлозите за измени и дополнувања на овој Протокол;

(ј) Разгледаат и преземат било која дополнителна активност што може да бидат потребни за постигнување на целите на овој Протокол.

Член 17

СЕКРЕТАРИЈАТ

1. Извршниот секретар на Економската комисија за Европа и Регионалниот директор на Регионалната канцеларија за Европа на Светската здравствена организација ќе ги вршат следниве секретаријатски функции за овој Протокол:

(а) Свикување и подготовка на состаноците на Страните;

(б) Пренесување до Страните, на извештаи и други информации примени во согласност со одредбите на овој Протокол;

(в) Вршење на други функции кои што можат да се определат, од Состанокот на Страните врз основа на достапните ресурси.

2. Извршниот секретар на Економската комисија за Европа и регионалниот директор на Регионалната канцеларија за Европа на Светската здравствена организација ќе:

(а) Ги утврдат деталите на нивните заеднички работни аранжмани преку Меморандум за разбирање и ќе го информираат Состанокот на страните согласно со тоа;

(б) Известат Страните за елементите, и начините за вршење на програмата за работа од член 16, став 3.

Член 18

АМАНДМАНИ КОН ПРОТОКОЛОТ

1. Секоја Страна може да предложи амандмани на овој Протокол.
2. Предлози на амандмани на овој Протокол ќе се разгледуваат на состанокот на Страните.
3. Текстот на предложениот амандман на овој Протокол се поднесува во писмена форма до Секретаријатот, кој што ќе го проследи до сите Страни најмалку деведесет дена пред состанокот на кој се предлага за усвојување.
4. Амандманот на овој Протокол, се донесува со консензус на претставниците на Страните кои присуствуваат на состанокот. Усвоениот амандман се доставува од страна на секретаријатот до Депозитарот, кој ќе го проследи до сите страни за негово прифаќање. Амандманот ќе стапи во сила за договорените страни кои го прифатиле на деведесеттиот ден, по датумот на кој две третини од оние Страни кои се депонирани кај Депозитарот со нивните инструменти за прифаќање на амандманот. Амандманот ќе стапи во сила за секоја друга Страна на деведесеттиот ден по датумот на кој таа Страна ќе ги депонира нивните инструменти за прифаќање на амандманот.

Член 19

ПРАВО НА ГЛАС

1. Освен како што е предвидено во став 2 од овој член, секоја Страна ќе има еден глас.

2. Регионалните организации за економска интеграција, во работите од нивна надлежност, го користат своето право на глас со број на гласови еднаков на бројот на нивните земји членки кои се страни. Овие организации нема да го искористат своето право на глас доколку нивните Држави членки го искористат своето и обратно.

Член 20

РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИТЕ

1. Ако се појави спор помеѓу две или повеќе страни во врска со толкувањето или примената на овој Протокол, тие ќе побараат решение низ преговори или со други средства за решавање на спорови прифатливи за Страните во спорот.

2. Кога се потпишува, ратификува, прифаќа, одобрува или пристапува кон овој Протокол, или во секој момент потоа, договорната страна може да достави писмена изјава до Депозитарот дека за спор кој не се решил во согласност со став 1 од овој член, го прифаќа тоа на еден од следниве начини на решавање на спорови како задолжителни во однос на било која Страна прифаќајќи ја истата обврска:

(а) Каде Страните се Страни на Конвенцијата, и ги прифатиле како задолжителни во однос на едни со други, еден или двата од начините за решавање на спорот што се предвидени во Конвенцијата, решавање на спорот во согласност со одредбите на Конвенцијата за решавање на споровите што произлегуваат во врска со Конвенцијата;

(б) Во секој друг случај, поднесување на спорот пред Меѓународниот суд на правдата, освен ако страните се согласат на арбитража или некој друг вид на решавање на споровите.

Член 21

ПОТПИШУВАЊЕ

Овој Протокол е отворен за потпишување во Лондон, на 17 и 18 јуни 1999 година по повод Третата Министерска Конференција за животна средина и здравје, а потоа во седиштето на Обединетите Нации во Њујорк до 18 јуни 2000 година, од страна на членовите на државите на Економската комисија за Европа, од страна на земјите членки на Регионалниот комитет за Европа на Светската здравствена организација, од страна на земјите што имаат консултативен статус во Економската комисија за Европа во согласност со став 8 од Резолуцијата на Економско-социјалниот совет 36 (IV) од 28 март 1947 година, и од регионални организации за економска интеграција составени

од суверени земји-членки на Економската комисија за Европа или членови на Регионалниот комитет за Европа на Светската здравствена организација за која нивните Држави членки им пренеле надлежност во однос на проблематиката што се регулира со овој Протокол, вклучувајќи ја надлежноста да склучуваат договори во однос на овие прашања.

Член 22

РАТИФИКАЦИЈА, ПРИФАЌАЊЕ, ОДОБРУВАЊЕ И ПРИСТАПУВАЊЕ

1. Овој Протокол подлежи на ратификација, прифаќање или одобрување од страна на земјите-потписнички и регионалните организации за економска интеграција.
2. Овој Протокол е отворен за пристапување од страна на земјите и организациите како што е наведено во член 21.
3. Било која организација наведена во член 21 која станува Страна без било која од нејзините земји-членки да биде Страна ќе биде обврзана со сите обврски што произлегуваат од овој Протокол. Во случај на вакви организации, една или повеќе земји-членки се Страна, организацијата и нејзините земји-членки ќе одлучат за нивните одговорности за исполнување на нивните обврски што произлегуваат од овој Протокол. Во такви случаи, организацијата и Државите членки немаат право да ги користат правата според овој Протокол истовремено.
4. Во нивните инструменти за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување, регионалните организации за економска интеграција наведени во член 21 ќе се произнесат за степенот на нивната надлежност во однос за прашањата што се регулираат со овој Протокол. Овие организации исто така го информираат Депозитарот за сите позначајни модификации во однос на степенот на нивната надлежност.
5. Инструментите за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување се депонираат кај Генералниот секретар на Обединетите нации.

Член 23

ВЛЕГУВАЊЕ ВО СИЛА

1. Овој Протокол ќе стапи во сила на деведесеттиот ден по денот на депонирање на шеснаесеттиот инструмент за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување.

2. За целите на став 1 од овој член, секој инструмент депониран од регионална организација за економска интеграција нема да се брои како дополнителен од оние депонирани од страна на членовите на оваа организација.

3. За секоја земја или организација наведена во членот 21, кој го ратификува, прифаќа или одобрува овој Протокол или ќе пристапи кон истиот по депонирањето на шеснаесеттиот инструмент за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување, истиот ќе стапи во сила на деведесеттиот ден по денот на депонирањето од страна на таа држава или организација, на нејзиниот инструмент за ратификација, прифаќање, одобрување или пристапување.

Член 24

ПОВЛЕКУВАЊЕ

Во кое било време по три години од денот на стапување на овој Протокол во сила во однос на Страната, таа Страна може да се повлече од Протоколот со доставување на писмено известување до Депозитарот. Таквото повлекување ќе стапи на сила на деведесеттиот ден по денот на приемот од Депозитарот.

Член 25

ДЕПОЗИТАР

Генералниот секретар на Обединетите Нации ќе врши функција на Депозитар на овој Протокол.

Член 26

АВТЕНТИЧНИ ТЕКСТОВИ

Оригиналот на овој Протокол, чии текстови на англиски, француски, германски и руски јазик се еднакво автентични, ќе бидат депонирани кај Генералниот секретар на Обединетите Нации.

ВО СВЕДОШТВО НА ГОРЕНАВЕДЕНОТО, долупотпишаните, уредно овластени за истото, го потпишаа овој Протокол.

СОСТАВЕНО во Лондон, 17 Јуни 1999 година.